بخشِ نثر
PROSE SECTION

۱۔ حضرت سعد بن ابی وقّاص رضی اللہ عنہ

ادارہ

تمہید : حضرت سعد بن ابی وقاصؓ پیغمبرِ اسلام حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کے جلیل القدر صحابی تھے۔ ان کا شمار ان دس خوش نصیب صحابہ میں ہوتا ہے جن کو نبی کریمؐ نے ان کی زندگی ہی میں جنت کی بشارت دے دی تھی۔ دنیا میں جنت کی خوش خبری پانے والے ایسے دس خوش نصیب صحابہ کو 'عشرۂ مبشرہ' کہا جاتا ہے۔
حضرت سعد بن ابی وقاصؓ نہایت بہادر اور ماہر تیر انداز تھے۔ انھوں نے تمام غزوات میں نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے ساتھ شرکت کی اور اسلامی حکومت کی حفاظت اور توسیع کے لیے بے مثال کارنامے انجام دیے۔ حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ کے دورِ خلافت میں حضرت سعدؓ کی سپہ سالاری میں ایران جیسا اہم ملک فتح ہوا۔ ذیل کے سبق میں حضرت سعد بن ابی وقاصؓ کی زندگی اور ان کی خدمات کو بیان کیا گیا ہے۔

حضرت سعد بن ابی وقّاصؓ یکی از آن ده نفر بود که پیامبرِ گرامیؐ در حیاتِ آنها بشارتِ بهشت داده بود۔ به این معنی که آنها لازماً به بهشت خواهند رفت۔

حضرت سعدؓ صحابیِ پیامبرؐ فرماندۀ لشکرِ مسلمانان بود۔ او مردِ دلیر و شجاع بود و در غزوات همراهِ نبیِ کریمؐ شریکِ پیکار بوده است۔ او در تیر اندازی مهارتِ تامّه داشت و اولین کسی بود که برای مدافعتِ اسلام تیری پرتاب کرد۔

کنیۀ حضرت سعدؓ ابو اسحاق بود۔ نامِ پدرش مالك بن وهیب و کنیه اش ابی وقاص بود۔ او در عمرِ نوزده سالگی اسلام آورد۔ اسلام آوردنش در زمانی بود که مشرکینِ مکّه بر مسلمانان ظلم و جور می کردند۔ این همه مصیبت و آفت ها قدمِ شان را هیچ لرزه و جنبش نیاوردند و بر دینِ اسلام ثابت قدم بود۔

وقتی که به حکمِ رسولِ خداؐ، مسلمانان از مکّه به مدینه هجرت نمودند، حضرت سعدؓ هم به مدینه منوره رفت و آنجا سکونت اختیار نمود۔ او در هر غزوه شرکت کرد یعنی از غزوۀ بدر تا غزوۀ حنین و غزوۀ طایف تا غزوۀ تبوك همراهِ نبی کریمؐ شرکت کرد و دلیرانه جنگید۔

پس از رحلتِ پیامبرِ گرامیؐ وقتی خلیفۀ دوم حضرت عمرؓ او را به عهدۀ تصمیمی به فوج کشی به ایران نمود و حضرت سعدؓ را فرماندۀ لشکر مقرر فرمود۔ وقتی ایران به دستِ مسلمانان

فتح شد ، حضرت عمرؓ او را به عهدۂ والئ ایران منصوب کرد۔ در آن زمان حضرت سعدؓ شهر کوفه را بنیان گذاری نمود و در محله های مختلف قبیله های مختلفی را حکمِ سکونت داد و مسجدِ بزرگ ساخت که در آن قریباً چهل هزار مصلّیان نماز می خواند۔ حضرت سعدؓ بجای مدائن، آن شهرِ نَو را مرکزِ حکومت قرار نمود۔ او در بیست و شش هجری از کارِ دولت دست کشید و گوشه نشینی اختیار کرد۔ در پنجاه و پنج هجری از دارِ فانی به دارِ ابدی رخت بست۔ او را در البقیع مدفون کردند۔

حضرت سعدؓ عالمِ بلند مرتبه بود۔ او برای تحصیلِ علوم به خدمتِ نبی کریمؐ همه وقت حاضر می بود۔ خشیتِ الٰهی و زُهد و تقویٰ و بی نیازی و انکساری وصف های او بودند۔ شخصیتِ او در تاریخِ اسلام روشن و ممتاز است۔

Glossary فرهنگ

Person	شخص	نفر
Good news	خوش خبری	بشارت
Expertise	کامل مہارت	مهارتِ تامّه
To fling, to shoot	پھینکنا	پرتاب کردن
Oppression	ستم، ظلم	جور
Demise, death	موت	رحلت
Determination, resolve	پکا ارادہ	تصمیم
Army officer / commander	فوج کا کمانڈر	فرماندۂ لشکر
Appointed	مقرر کیا ہوا	منصوب
Capital	حکومت کا صدر مقام	مرکزِ حکومت
Seclusion	تنہائی	گوشه نشینی
Cemetery at Madinah	مدینہ منورہ کا قبرستان	البقیع
Fear of Allah	اللہ کا خوف	خشیتِ الٰهی
Worship and abstinence	عبادت و پرہیزگاری	زُهد و تقویٰ
Humility	عاجزی	انکساری

نوٹ: غزوہ کی جمع غزوات ہے۔ غزوہ اُس جنگ کو کہتے ہیں جس میں نبی کریمؐ نے اپنے صحابہؓ کے ساتھ بذاتِ خود شرکت فرمائی ہو۔

Exercise پرسش

۱۔ درج ذیل کی مناسب الفاظ سے خانہ پُری کیجیے۔

Fill in the blanks with appropriate words .

۱۔ کنیۀ حضرت سعدؓ .... است۔

۲۔ این همه مصیبت و آفتها قدمِ شان را هیچ لرزه .... نیاوردند و در دینِ اسلام ثابت قدم بود۔

۳۔ حضرت سعدؓ هم به .... رفت و آنجا سکونت اختیار نمود۔

۴۔ حضرت عمرؓ او را به عهدۀ .... منصوب کرد۔

۵۔ حضرت سعدؓ .... بلند مرتبه بود۔

۲۔ درج ذیل شبکی خاکہ مکمل کیجیے۔

Complete the following web-diagram.

اوصافِ حضرت سعد بن ابی وقّاصؓ

۳۔ درج ذیل سرگرمیاں مکمل کیجیے۔

Complete the following activities.

۱۔ حضرت سعدؓ در چه چیز مهارتِ تامّه داشت، بنویسید۔

۲۔ کنیۀ حضرت سعدؓ بنویسید۔

۳۔ نامِ پدرِ حضرت سعدؓ بنویسید۔

۴۔ حضرت سعدؓ در عمر کی سالگی اسلام آورد، بنویسید۔

۵۔ اسم های غزوات که در آن حضرت سعدؓ شرکت کرد، بنویسید۔

۴۔ اشاروں کی مدد سے درج ذیل معما حل کیجیے۔

Solve the following crossword with the help of given clues.

دائیں سے بائیں :

۱۔ مدینے کا قبرستان ۲۔ جنت

اوپر سے نیچے :

۱۔ پھینکنا ۲۔ انتقال

۳۔ پرہیزگاری ۴۔ زندگی

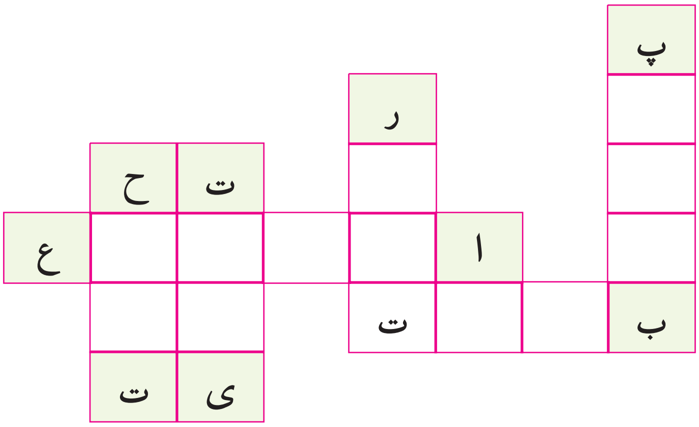

۵۔ درج ذیل کی مناسب جوڑیاں لگائیے۔

Match the columns.

الف	ب
شهرِ هجرتِ پیامبرِ گرامیؐ	پنجاه و پنج هجری
وفاتِ حضرت سعدؓ	البقیع
بنیان گذار شهرِ کوفه	مدینه منوّره
مدفنِ حضرت سعدؓ	حضرت سعدؓ

۶۔ درج ذیل جملے صحیح ہیں یا غلط، شناخت کیجیے۔

Find out the correct or incorrect sentences from the following.

۱۔ حضرت سعدؓ در غزوات همراهِ نبی کریمؐ شریکِ پیکار بوده است۔

۲۔ خلیفۀ دوم حضرت عمرؓ تصمیمی به فوج کشی بر مصر نمود۔

۳۔ در آن زمان حضرت سعدؓ شهر کوفه را بنیان گذاری نمود۔

۴۔ مسجد بزرگ ساخت که در آن قریباً سی هزار مصلّیان نماز می خواند۔

۵۔ او در بیست و شش هجری از کار دولت دست کشید۔

۷۔ حضرت سعدؓ کے کارہائے نمایاں کو مختصراً بیان کیجیے۔

Write in brief about outstanding works of Hazrat Saad (R.A.).

عملی کام

عشرۂ مبشّرہ کے نام تلاش کر کے اپنی بیاض میں لکھیے۔

Find the names of the companions known as 'عشرۀ مبشّره' and write in your book.